

Wspólna troska o upowszechnianie nauczania społecznego Kościoła

List kard. Stefana Wyszyńskiego, prymasa Polski,
do ks. prof. Józefa Majki z 6 czerwca 1962 roku

Ks. Grzegorz Sokołowski¹

Prezentowany list znajduje się w archiwum Fundacji Obserwatorium Społeczne we Wrocławiu w zbiorze dokumentów ks. prof. Józefa Majki. W czasie gdy kard. Stefan Wyszyński kierował go do ks. Majki, ten był wówczas kapłanem diecezji tarnowskiej, związanym naukowo przede wszystkim z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim².

1. Kard. Stefan Wyszyński a nauka społeczna Kościoła

Zainteresowania sprawami społecznymi kard. Stefana Wyszyńskiego sięgają początków kapłaństwa³. Zaledwie cztery miesiące po przyjęciu święceń biskup wrocławski Stanisław Zdzitowiecki mianował ks. Stefana Wyszyńskiego kierownikiem redakcji dziennika o charakterze katolicko-narodowym „Słowo Kujawskie”. Uczynił to przekonany

¹ Ks. dr hab. Grzegorz Sokołowski, prof. PWT we Wrocławiu, wykładowca katolickiej nauki społecznej i polityki społecznej w PWT we Wrocławiu, red. naczelny miesięcznika „Nowe Życie”.

² Zob. P. Bajor. *Tarnowskie lata księdza Józefa Majki*. W: *Ksiądz Józef Majka (1918-1993). Życie i myśl*. Red. G. Sokołowski, S. Fel. Lublin 2019 s. 21-40; M. Wódka. *Działalność naukowo-dydaktyczna i organizacyjna księdza prof. Józefa Majki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*. W: *W: Ksiądz Józef Majka* s. 41-52; G. Sokołowski. *Aktywność księdza Józefa Majki w gremiach kościelnych i naukowych*. W: *Ksiądz Józef Majka* s. 71-110.

³ Szerzej formację intelektualną oraz początek działalności naukowej i społecznej dokładnie opisuje w aspekcie rodzącej się wówczas katolickiej nauki społecznej ks. Piotr Nitecki w publikacji *Wrocławskie dzieje ks. Stefana Wyszyńskiego 1917-1946*, która ukazała się nakładem wydawnictwa „Soli Deo” w 2008 r.

o solidnej formacji duchowej i patriotycznej młodego redaktora. W swoich pierwszych tekstach ks. Wyszyński komentował aktualne wydarzenia społeczne, polityczne i religijne w kontekście moralności chrześcijańskiej i polskiego interesu narodowego. Przeciwwstawiał się liberalizacji życia społecznego, wpływom ruchów lewicowych i antyklearykalizmowi. Do spraw społecznych podchodził w duchu chrześcijańskiego personalizmu, biorąc pod uwagę rodzące się wówczas nowoczesne nauczanie społeczne. Oprócz aktywności publicystyczno-redaktorskiej angażował się w działalność społeczną. Aż do wybuchu II wojny światowej zaangażowany był w prace Chrześcijańskich Związków Zawodowych, gdzie w sposób szczególny poświęcał się oświacie robotniczej⁴. Wobec szerzących się wówczas ruchów robotniczych o charakterze marksistowskim niezwykle ważną stawała się chrześcijańska formacja robotników. Służyć temu miała także działalność ks. Wyszyńskiego w Stowarzyszeniu Robotników Chrześcijańskich⁵.

W październiku 1925 roku ks. Stefan Wyszyński rozpoczął studia z prawa kanonicznego na [Katolickim] Uniwersytecie Lubelskim, jednak za pozwoleniem bp. Zdzitowieckiego mógł rozwijać także swoje intelektualne zainteresowania naukami społecznymi. Pomoc w tym zakresie okazał mu, pochodzący również z diecezji włocławskiej,

⁴ W przemówieniu do przedstawicieli NSZZ „Solidarność” 10 listopada 1980 r. kard. Stefan Wyszyński mówił: „Od roku 1924 jako młody kapłan już byłem wprowadzony we Włocławku w pracę Chrześcijańskich Związków Zawodowych i prowadziłem ją do wybuchu II wojny światowej. [...] Nie zajmowałem się na terenie Chrześcijańskich Związków Zawodowych sprawami ściśle związkowymi. Zajmowałem się oświatą robotniczą. Jednakże, jako wykładowca nauk społecznych w Seminarium Duchownym we Włocławku prowadziłem młodzież, najstarszy rocznik seminaryjny, na zebrania Chrześcijańskich Uniwersytetów Robotniczych, aby oswajać młodzież duchową z działalnością związkową i ze światem pracy. Prowadziliśmy dział interwencji ekonomicznej obok pracy oświatowej i kulturalnej, jak również dział osiedli robotniczych, które wtedy powstawały”. Zob. S. Wyszyński. *Mamy widzieć przed sobą cały naród. Do przedstawicieli NSZZ „Solidarność” 10 XI 1980*. W: Tenże. *Nauczanie społeczne 1946-1981*. Warszawa 1990 s. 972.

⁵ Zob. P. Nitecki. *Włocławskie dzieje ks. Stefana Wyszyńskiego 1917-1946*. Warszawa 2008 s. 46-58.

ks. prof. Antoni Szymański. Warto zaznaczyć, że podczas studiów doktoranckich ks. Wyszyński wydał przekład listu społecznego biskupów Austrii wraz z przygotowanym przez siebie komentarzem. Publikacja ukazała się pod tytułem *Katolicyzm, kapitalizm, socjalizm*⁶. Czas studiów w Lublinie zainicjował związek ks. Wyszyńskiego ze Stowarzyszeniem Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”, do którego wstąpił w styczniu 1926 roku. Cele związku były głęboko zakorzenione w katolickiej myśli społecznej. Zwracano uwagę m.in. na krzewienie sprawiedliwości społecznej, promowanie prawa własności, sprzeciwiano się liberalizmowi i marksistowskiej walce klas, promowano zasadę pomocniczości oraz patriotyzm budowany na etyce chrześcijańskiej. W ramach działalności w organizacji ks. Wyszyński włączał się w organizację Tygodni Społecznych⁷.

W roku akademickim 1929/1930, korzystając ze stypendium, odbył podróż po krajach Europy, przede wszystkim w celu zapoznania się z rodzącymi się wówczas katolicyzmem społecznym i Akcją Katolicką oraz nauczaniem katolickiej nauki społecznej. Przebywał w Austrii, Włoszech, Francji, Belgii, Holandii i Niemczech⁸. Zdobytym doświadczeniem i obserwacjami dzielił się po powrocie do Polski w czasie wygłaszanych wykładów i publikacji. Po prawie rocznym pobycie na wikariacie w Przedczu bp Karol Radoński przeniósł ks. Stefana Wyszyńskiego do Włocławka, by tam mógł m.in. podjąć pracę w „Ateneum Kapłańskim” oraz prowadzić wykłady z ekonomii politycznej w seminarium duchownym. W międzyczasie ks. Antoni Szymański zamierzał zaangażować go na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, powierzając mu Katedrę Etyki Społecznej na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych. Idea ta pozostała jedynie w planach, jednak ks. Wyszyński trwał w zamiarze przygotowania rozprawy habilitacyjnej dotyczącej moralności środowiska fabrycznego w zakresie socjologii moralności i złożenia jej na Katolickim Uniwersytecie

⁶ Zob. *tamże* s. 59-77.

⁷ Zob. *tamże* s. 87-95.

⁸ Zob. *tamże* s. 96-110.

Lubelskim. W tym wypadku realizację zamierzeń uniemożliwiła wojna światowa⁹. W liście do ks. Józefa Majki kard. Wyszyńskiego nawiązuje do tej sytuacji, gdy pisze: „[...] zebrałem ogromną literaturę i zakasałem rękawy do pracy. Ale wojna przekreśliła te plany i pozbawiła mnie biblioteki”. Wykładający we włocławskim seminarium duchownym ks. dr Stefan Wyszyński należał do polskich prekursorów rodzącej się wówczas katolickiej nauki społecznej. W ocenie ks. prof. Piotra Niteckiego seminarium duchowne we Włocławku było „[...] jednym z tych miejsc, skąd promieniował nowy duch i gdzie rodziły się w znacznym stopniu nowe podstawy tej dziedziny wiedzy w naszym kraju”¹⁰. Ks. Wyszyński prowadził wykłady we Włocławku do roku 1946, z przerwą w czasie wojny¹¹. Jako jeden z pierwszych podejmował krytykę systemu opartego na ideologii marksistowskiej, zwanego wówczas bolszewizmem.

Od 1938 roku ks. dr Stefan Wyszyński przynależał do Rady Społecznej przy prymasie Augustynie Hlondzie, która dokonywała oceny problemów społecznych w aspekcie ich zgodności z nauczaniem społecznym Kościoła. Było

⁹ „Zajmowałem się tą sprawą [moralnością zawodową] przez wiele lat, bo jeszcze przed wojną, gdy pisałem pracę habilitacyjną u księdza Szymańskiego, rektora KUL. Nie dokończyłem jej, przepadła podczas wojny. Około 6 lat pracowałem nad tematem moralności życia zawodowego. Chodziło mi zwłaszcza o moralność środowiska fabrycznego”. S. Wyszyński. *Trzeba wprowadzić młodzież w problemy Kościoła w Polsce. Do duszpasterzy akademickich w Niepokalanowie 9 XII 1976*, w: Tenże. *Nauczanie społeczne* s. 762.

¹⁰ P. Nitecki. *Włocławskie dzieje ks. Stefana Wyszyńskiego* s. 123.

¹¹ „Gdy już rozpocząłem wykłady nauk społecznych w seminarium włocławskim w roku 1930, rozróżniałem bardzo wyraźnie między katolicką nauką społeczną a socjologią. Katolicką naukę społeczną poprzedałem zazwyczaj historią katolickich szkół społecznych, co uważałem za konieczne; potem szły źródła dla katolickiej nauki społecznej czy zasadnicze elementy, a więc człowiek, praca, własność itd. Socjologię wykladałem dopiero na kursie V, czyli IV teologicznym, jako socjologię wychowania. Po kilku zasadniczych wykładach na temat socjologii ogólnej szła socjologia wychowawcza, która jest bardzo potrzebna młodym księżom, zwłaszcza w powiązaniu z zagadnieniami ogólnymi katolickiej nauki społecznej, teologii moralnej, pedagogiki i katechetyki”. S. Wyszyński. *Jak dotrzeć do człowieka. Podczas obrad socjologów religii w Ołtarzewie 23 I 1976*. W: Tenże. *Nauczanie społeczne* s. 702.

to zaangażowanie się w refleksję społeczną na poziomie ogólnopolskim. W tym czasie Rada podejmowała zagadnienia ruchu zawodowego w Polsce oraz integracji chrześcijańskich organizacji zawodowych¹².

Po II wojnie światowej ks. dr Wyszyński ponownie otrzymał propozycję podjęcia pracy na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, w charakterze kierownika Katedry Polityki Społecznej na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych po zmarłym ks. prof. Antonim Szymańskim, jednak lojalność wobec własnej diecezji znajdującej się w trudnej sytuacji personalnej nakazywała pozostać we Włocławku i zająć się organizacją seminarium duchownego. Pisał wówczas do ks. prof. Antoniego Słomkowskiego: „Nie znam dotychczas w pełni nowej sytuacji, ale mogę przypuszczać, że po rozwiązaniu najtrudniejszych i najpilniejszych zagadnień uda mi się wrócić znów do książki”¹³.

Gdy 26 maja 1946 roku nowo konsekrowany (12 maja na Jasnej Górze) bp Stefan Wyszyński obejmował diecezję lubelską jako ósmy biskup diecezjalny, przejmował również obowiązki Wielkiego Kanclerza Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Z inicjatywy nowego biskupa powstał Wydział Filozofii Chrześcijańskiej. Rozwijały się również w diecezji Studium Zagadnień Społecznych i Gospodarczych Wsi oraz Instytut Wyższej Kultury Religijnej, w którym bp Wyszyński prowadził wykłady z socjologii i katolickiej nauki społecznej. Jak wspominają słuchacze, bp Wyszyński wychowywał człowieka społecznego. Wygłaszał również konferencje dla robotników w lubelskim kościele pw. św. Michała. W homiliach i przemówieniach często nawiązywał do sytuacji społeczno-politycznej w Polsce, poruszając m.in. takie zagadnienia, jak programowa ateizacja, ograniczanie wolności słowa i praw osób wierzących¹⁴.

¹² Zob. P. Nitecki. *Włocławskie dzieje ks. Stefana Wyszyńskiego* s. 186-194.

¹³ List ks. S. Wyszyńskiego do ks. A. Słomkowskiego z 25.02.1945. W: *Korespondencja z Wielkim Kanclerzem KUL. Ks. bp S. Wyszyński (1945) 1947-1948*. Archiwum KUL. Kancelaria Rectorska syg. I. Cyt. za P. Nitecki. *Włocławskie dzieje ks. Stefana Wyszyńskiego* s. 237.

¹⁴ Zob. R. Łatka, B. Mackiewicz, D. Zamiatała. *Prymas Stefan Wyszyński*

2. Nowenna przed milenium

Po śmierci kard. Augusta Hlonda, 3 stycznia 1949 roku ogłoszono nominację bp. Stefana Wyszyńskiego na stolicę metropolitalną w Warszawie i Gnieźnie, z czym wiązała się funkcja prymasa Polski. W pierwszym liście pasterskim do nowych archidiecezjan prymas Wyszyński pisał: „Nie jestem ci ja ani politykiem, ani dyplomata, nie jestem działaczem ani reformatorem. Ale natomiast jestem ojcem waszym duchownym, pasterzem i biskupem dusz waszych, jestem apostołem Jezusa Chrystusa. Posłannictwo moje jest kapłańskie, pasterskie, apostołskie...”¹⁵. Zatem jako główny cel nakreślił troskę o wypełnianie przez Kościół jego duchowej misji. Miał jednak świadomość funkcjonowania Kościoła w konkretnej rzeczywistości społecznej, dlatego mocnym akcentem w nauczaniu prymasa Wyszyńskiego było podkreślanie więzi Kościoła z narodem. Mówił jednak nie tylko o obowiązkach państwa wobec społeczeństwa i poszanowaniu godności człowieka, w tym jego prawa do wyznawania religii, ale również o kształtowaniu zdrowego organizmu społecznego poprzez moralnie uformowanego człowieka. Zainicjowana przez kard. Wyszyńskiego Wielka Nowenna miała być duszpasterskim programem odnowy moralnej narodu. Podczas 10 lat jej trwania rozważano poszczególne punkty Jasnogórskich Ślubów Narodu Polskiego. Ich tekst powstał podczas uwięzienia prymasa w Komańczy 16 maja 1956 roku, a odczytane na Jasnej Górze 26 sierpnia przed milionową rzeczą wiernych przez bp. Michała Klepaczę¹⁶.

List skierowany do ks. Józefa Majki związany jest w Wielką Nowenną przed Milenium Chrztu Polski. Na każdy rok

ski. *Biografia*. Warszawa 2020 s. 37; P. Raina. *Kardynał Wyszyński. Droga na Stolicę Prymasowską*. Warszawa 1993 s. 120-125; P. Nitecki. „Wiem jak godną stolicę obejmuję w dziedzictwie”. *Biskup Stefan Wyszyński Pasterz Kościoła Lubelskiego*. Lublin 2012 s. 105-115.

¹⁵ S. Wyszyński. *Dzieła zebrane*. T. 1. Warszawa 1991 s. 14.

¹⁶ Zob. R. Łatka, B. Mackiewicz, D. Zamiatała. *Prymas Stefan Wyszyński* s. 50-67; J. Zabłocki. *Prymas Stefan Wyszyński. Opór i zwycięstwo 1948-1956*. Warszawa 2002 s. 182-188.

określany był temat, który realizowano w pracy duszpasterskiej we wszystkich parafiach w Polsce. Podejmowano zagadnienia, które miały służyć pogłębieniu wiary, obronie życia nienarodzonych, odnowie rodziny, wychowaniu młodzieży w duchu odpowiedzialności, służbie społecznej, miłości i sprawiedliwości społecznej, walce z wadami narodowymi, zdobywaniu cnót społecznych, trosce o nierozewalność małżeństwa oraz pogłębieniu kultu Matki Bożej.

W latach 1958-1964 ks. Józef Majka pełnił funkcję krajowego duszpasterza pracowników nauki¹⁷. Krajowe duszpasterstwa zawodowe powstały z inicjatywy prymasa Wyszyńskiego, a ich funkcjonowanie było elementem przygotowania do obchodów Milenium Chrztu Polski. Jako duszpasterz pracowników nauki ks. Majka brał udział w posiedzeniach Komisji ds. Duszpasterstwa Ogólnego Episkopatu Polski, która pracowała również nad programem Wielkiej Nowenny¹⁸.

Ks. prof. Józef Majka był głównym redaktorem programu VII roku Wielkiej Nowenny pod hasłem: „Rok Miłości i Sprawiedliwości”. Trwał on od 3 maja 1963 do końca kwietnia 1964 roku. Program ten opierał się na słowach Jasnogórskich Ślubów: „Zwierciadło Sprawiedliwości [...] przyrzekamy usilnie pracować nad tym, aby w Ojczyźnie naszej wszystkie dzieci Narodu żyły w miłości i sprawiedliwości, w zgodzie i pokoju, aby wśród nas nie było nienawiści, przemocy i wyzysku. Przyrzekamy się dzielić między sobą ochotnie plonami ziemi i owocami pracy, aby pod wspólnym dachem domostwa naszego nie było głodnych, bezdomnych i płaczących”¹⁹. Hasłem roku były słowa „Abyście się społecznie miłowali” (J 13,34) zaś patronem św. Józef – Mąż Sprawiedliwy. Naukową podstawą programu była encyklika Jana XXIII *Mater et Magistra*, myśl społeczna Kościoła i etyka zawodowa. W programie

¹⁷ Fundacja Obserwatorium Społeczne. Archiwum ks. Józefa Majki [dalej: AJM]. Akta Osobowe syg. II. Życiorys [z 8 lutego 1967 r.].

¹⁸ Zob. G. Sokołowski. *Aktywność księdza Józefa Majki w gremiach kościelnych i naukowych* s. 83-88.

¹⁹ AJM. VII Rok Wielkiej Nowenny [maszynopis], s. 1.

duszpasterskim uwzględniono m.in. obronę praw osoby ludzkiej i godności pracy ludzkiej²⁰. Prezentowany list prymas Stefan Wyszyński wystosował do ks. prof. Józefa Majki po otrzymaniu szkicu tematyki VII Roku Wielkiej Nowenny.

Warszawa, dnia 6 czerwca 1962 r.

N. 2765/62/P.

Drogi Księżu Profesorsze,

Jestem serdecznie wdzięczny za nadesłany mi szkic tematyki VII Roku Wielkiej Nowenny. Ks. Profesor zadał sobie trud, by wejść w moje myśli, rzucone zaledwie szkicowo, na Komisji Maryjnej, i je uporządkować. Szkic ten jest zbliżony do moich myśli, jakkolwiek nie zaznacza się w nim jeszcze dość dobitnie „koniec myślowy”. Ks. Profesor uradował mnie zapowiedzią, że podejmie próbę „teologiczno-filozoficzno-socjologicznej syntezy nauki społecznej Kościoła”. Jest to dzieło tak doniosłe, że warto je przyjąć za „główne dzieło życia”.

W całym naszym społecznikowaniu katolicy nie zawsze jeszcze widzą ten „organizm nadprzyrodzony Ładu społecznego”. Omawiamy różne zagadnienia społeczne, ale nie myślimy jeszcze całością nadprzyrodzonej filozofii społecznej Kościoła. Wskutek tego naszym katolikom wydaje się, że może być tak lub inaczej.

A tymczasem w tym organicznym myśleniu katolicko społecznym, opartym o nadprzyrodzony organizm *Corporis Christi Mystici*²¹, jest coś z wewnętrznej konieczności, że właśnie „Kościec” musi być taki, a nie inny, i to zawsze, choćby zmieniały się warunki życia społeczno-gospodarczego, i różne instytucje.

Myślę, że do nas należy uwydatnić ten „Kościec” „*Oecologiae perennis*²²” – „*philosophiae socialis perennis*²³”

²⁰ Por. *tamże*.

²¹ Łac. „Mistyczne Ciało Chrystusa”.

²² Łac. „Niezmienna ekonomia”.

²³ Łac. „Niezmienna filozofia społeczna”.

– te jakieś „prawa” niezmiennie myślenia i działania społecznego, które tkwią in natura rei et in natura personae²⁴ – na które padło lavacrum regenerationis²⁵. Ogromnie to zagadnienie mnie pasjonowało przed wojną i zebrałem ogromną literaturę i zakasałem rękawy do pracy. Ale wojna przekreśliła te plany i pozbawiła mnie biblioteki.

Jestem pod urokiem encykliki Piusa XII „De Corpore Christi Mystico”²⁶, która do mojego myślenia społecznego wniosła więcej, niż R[erum] N[ovarum]²⁷ i Q[ua]dragesimo A[nno]²⁸, D[ivini] R[edemptoris]²⁹. Bo te trzy encykliki ustawiały meble w domu, a encyklika [De] C[oropre] Ch[risti] M[ystico] budowała dom. Trzeba chyba naprzód ten dom wybudować.

W świetle tej encykliki, lepiej zrozumiałem teologię fundamentalną i dogmatyczną ([Henri de] Lubac), oraz konsekwencje społeczno-moralne ([Maxence van der] Meersch), z nich płynące. Problem społecznego charakteru człowieka rozszerzył mi się, z jego własności ekonomicznej, na wszelką własność jego, a więc na wartość osobową, intelektualną, moralną itp. Na wszystkim, czym jesteśmy, ciężar obowiązków społecznych. „Z tego co zbywa dawać jałmużnę” – dotyczy nie tylko grosza i chleba, ale też – i wiedzy, i cnót i czynów i całego życia.

„Homo ens (nie animal) sociale”³⁰ – jakby wyskoczył z ręki Boga w Trójcy św. Jedyne, bo na nim odbiło się światło istoty Boga trójjedynego. Taki właśnie człowiek wychyla się ze zbawczego dzieła Chrystusa (qui propter nos homines³¹),

²⁴ Łac. „W naturze rzeczy i naturze osób”.

²⁵ Łac. „Obmycie odradzające”.

²⁶ Pius XII. *Encyklika Mystici Corporis Christi o Mistycznym Ciele Chrystusa* (29.06.1943).

²⁷ Leon XIII. *Encyklika Rerum novarum o kwestii robotniczej* (15.05.1891).

²⁸ Pius XI. *Encyklika Quadagesimo Anno o odnowieniu ustroju społecznego i dostosowaniu go do prawa ewangelicznego na czterdziestą rocznicę encykliki Rerum novarum* (15.05.1931).

²⁹ Pius XI. *Encyklika Divini redemptoris o bezbożnym komunizmie* (19.03.1937).

³⁰ Łac. „Człowiek byt (nie zwierzę) społeczny”.

³¹ Łac. „On to dla nas, ludzi” – z Wyznania wiary.

a z Jego Pater noster³², z Kościoła jako Mistycznego Organizmu Chrystusa, z katolickiej filozofii społecznej, z socjologii, z teologii fundamentalnej, z całej etyki i teologii moralnej katolickiej, i z katolickiej nauki społecznej.

W świetle tak widzianego organizmu nadprzyrodzonego staje się oczywistością, a nie uzurpacją, dla katolików i niekatolików, dlaczego Kościół zajmuje się tym odcinkiem życia – regulowania współżycia na odcinku gospodarowania. Przecież i tu „natura oczekuje w męce i wzdychaniu – wyzwolenia Synów Bożych”.

Gdy rozważymy nawrót wtórnego niewolnictwa materii nad człowiekiem, teologia katolicka zda się być jedynym ratunkiem przed zniewoleniem człowieka. Już dziś to zagrożenie czujemy. Cała prasa komunistyczna, w swych programach gospodarczych, niemal milczy o człowieku, bo musi mówić – konsekwencja indywidualizmu filozofii materialistycznej – o cyfrach i maszynach. Na szczęście, nawet wśród niektórych pisarzy komunistycznych to niebezpieczeństwo się spostrzega. Zapewne, to będą nowocześni męczennicy doktryny władającej, bo nie będą na tym etapie zrozumiani. Ale po wielu klęskach człowieka, niewolnika materii, dojdą do głosu. Wtedy zrozumieją, jak byli blisko myśli katolicko-społecznej.

Drogi Księżo Profesorze, myślę, że Wasze próby z programem VII Roku Wielkiej Nowenny, będą może niecałkowicie zadawalające. Ale wszystkie nasze próby, na marginesie W[ielkiej] N[owenny] są odsłanianiem problematyki, którą wyczerpiemy później.

Proszę więc nie zrażać się tymi trudnościami. Trzeba cierpliwie posuwać sprawę naprzód.

Ślę słowa braterskiej czci i błogosławieństwo na tę pracę.

† Stefan Kard. Wyszyński

Przewielebny
Ks. Profesor Józef Majka
Tarnów

³² Łac. „Ojciec nasz”.

Summary:

The presented letter can be found in the archive of the Social Observatory Fund in Wrocław as part of the collection of documents of Prof. Rev. Józef Majka. When Cardinal Stefan Wyszyński wrote the letter to Rev. Majka, he was a priest at the Tarnów Diocese and scientifically related mostly to the Lublin Catholic University. In his first texts, Rev. Wyszyński commented on the ongoing social, political and religious events in the context of Christian morality and the Polish national interest. He was against liberalization of social life, impact of left-wing movements and anticlericalism. He considered social matters in the spirit of Christian personalism, acknowledging the emerging modern social teachings at that period. Apart from journalistic and editorial activities, he was also involved in social undertakings.

Key words:

Social teachings of the Church, Great Novena, Baptism of Poland Millenary, letter, pastoral programme,